

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

ČETVRTI ODJEL

ODLUKA

O DOPUŠTENOSTI

Zahtjeva br. 45132/98

Ivan GAUDER
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava zasjedajući 21. lipnja 2001. godine u vijeću u sastavu

g. G. RESS, *predsjednik*
g. I. CABRAL BARRETTO
g. V. BUTKEVYCH,
gđa N. VAJIĆ,
g. J. HEDIGAN,
g. M. PELLONPÄÄ,
gđa. S. BOTOCHAROVA, *suci*
i g. V. BERGER, *tajnik Odjela*

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen 11. studenog 1998. godine i registriran 22. prosinca 1998. godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena država i odgovor na očitovanje koje je dostavio podnositelj zahtjeva,

nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva Ivan Gauder hrvatski je državljanin, rođen 1929. i živi u Puli. Tuženu državu zastupa njena zastupnica, gđa Lidija Lukina-Karajković.

A. Okolnosti predmeta

Činjenično se stanje predmeta, prema navodima stranaka, može sažeti kako slijedi:

Podnositelj zahtjeva bio je u službi u Jugoslavenskoj narodnoj armiji (JNA) i umirovljen je iz službe 1983. godine. Vojna mu je mirovina određena prema činu i godinama službe, a isplaćivao ju je Savezni mirovinski fond. Isplate su prestale 1991. godine, nakon raspada bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

31. prosinca 1991. godine Sabor je donio zakon o izmjenama Zakona koji je preuzeo u hrvatsko pravo bivši savezni zakon koji je uređivao mirovinsko osiguranje vojnih osoba (u daljnjem tekstu: "Zakon o vojnim mirovinama" - *Zakon o preuzimanju saveznog zakona iz oblasti mirovinskog i invalidskog osiguranja vojnih osiguranika koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuje kao republički zakon* - "Narodne novine", broj 73/1991.). Taj je novi zakon propisao da će mirovine oficira bivše JNA biti utvrđene u iznosu od 63,22% od iznosa koji su primili u prosincu 1991. godine.

U skladu s tim je Fond mirovinskog osiguranja, Ured u Puli (*Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske, Područna služba u Puli*) 12. prosinca 1992 utvrdio mirovinu podnositelja zahtjeva počevši od 1. listopada 1992. godine u iznosu od 63,22% od iznosa koji je primio u prosincu 1991. godine. Nakon što je žalba podnositelja zahtjeva koja je uslijedila odbijena¹ on je pokrenuo postupak pred Upravnim sudom (*Upravni sud Republike Hrvatske*). Podnositelj zahtjeva tvrdio je da su odluke o smanjenju njegove vojne mirovine bile nezakonite i da su umanjile njegova imovinska prava. On je tvrdio da Republika Hrvatska mora isplatiti njegovu mirovinu u punim iznosima, s obzirom da su hrvatske vlasti preuzele u hrvatski pravni sustav jugoslavenski savezni zakon o plaćanju mirovina bivšeg vojnog osoblja.

Upravni je sud odbio² zahtjev podnositelja zahtjeva 15. veljače 1994. godine. Utvrdio je da su niža tijela pravilno primijenila odredbe zakona koji uređuju mirovinska prava oficira bivše JNA. Ona su utemeljila svoje odluke na Zakonu od 31. prosinca 1991. godine prema kojem je mirovine oficira bivše JNA trebalo utvrditi u iznosu od 63,22% od iznosa koji su primili u prosincu 1991. godine. Nadalje, utvrdio je da imovinska prava podnositelja zahtjeva nisu bila umanjena od strane hrvatskih vlasti, jer da je jugoslavenski Savezni fond prestao isplaćivati mirovinu podnositelja zahtjeva. Hrvatske su vlasti prihvatile plaćati mirovinu u skladu s mjerodavnim odredbama zakona koji uređuju to pitanje.

Prema navodima podnositelja zahtjeva, on je u svom zahtjevu od 29. kolovoza 1994. godine pobijao i ustavnost odluka upravnih tijela i Upravnog suda koje su smanjile njegovu vojnu mirovinu, kao i ustavnost zakona od 31. prosinca 1991. godine koji je poslužio kao temelj za smanjenje njegove mirovine.

Prema navodima Vlade, podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu 29. kolovoza 1994. godine pobijajući samo ustavnost Zakona od 31. prosinca 1991.

¹ dismissed, op. prev.

² dismissed, op. prev.

godine koji je poslužio kao temelj za smanjenje njegove mirovine, no nije pobijao odluke nižih tijela kao takve.

4. veljače 1998. godine Ustavni je sud (*Ustavni sud Republike Hrvatske*) obustavio postupak povodom tužbe podnositelja zahtjeva. Sud je u svojoj odluci naveo da je obustavio postupak povodom ustavnosti raznih zakona donesenih 1991. i 1992. godine, koji uređuju mirovinska prava oficira bivše JNA, budući da je Sabor 18. listopada 1993. godine donio novi zakon o tom pitanju - Zakon o mirovinama oficira bivše JNA (*Zakon o ostvarivanju prava iz mirovinskog i invalidskog osiguranja pripadnika bivše JNA – Narodne novine br. 96/93*).

B. Mjerodavno domaće pravo

Mjerodavne odredbe Ustavnog zakona o Ustavnom sudu iz 1991. godine (u daljnjem tekstu: “Zakon o Ustavnom sudu iz 1991.” – *Ustavni zakon o Ustavnom sudu*, Narodne novine 13/1991) glase kako slijedi:

Članak 15.

“(1) Svatko ima pravo predložiti pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti zakona.....“

Članak 23., stavak 2.³

“Svatko čija su prava povrijeđena odlukom koja se temelji na propisu koji je proglašen neustavnim ili nezakonitim može tražiti izmjenu odluke od tijela koje ju je donijelo...”

Članak 27.⁴

“Ustavni sud će obustaviti postupak za ocjenu ustavnosti propisa koji su ukinuti ili usklađeni s Ustavom i zakonom dok je taj postupak u tijeku pred Ustavnim sudom.”

Članak 28., stavak 1.⁵

³ Prijevod s engleskog. Izvorno, tekst članka 23., stavka 2. glasi: “Svatko kome je povrijeđeno pravo pravomoćnim pojedinačnim aktom donijetim na osnovi ukinutog zakona ili drugog ukinutog ili poništenog propisa ima pravo tražiti od nadležnog tijela izmjenu tog pojedinačnog akta ...”, op.prev.

⁴ Prijevod s engleskog. Izvorno, tekst članka 27. glasi: ““Ako tijekom postupka osporeni akti prestanu važiti ili budu usklađeni s Ustavom i zakonom, Ustavni sud će obustaviti postupak.”, op. prev.

⁵ Prijevod s engleskog. Izvorno, tekst čl. 28. st. 1. glasi: ““Svatko može podnijeti Ustavnom sudu ustavnu tužbu ako smatra da mu je odlukom sudbene, upravne vlasti,

“Svatko tko smatra da mu je povrijeđeno neko ustavno pravo odlukom sudbenog ili upravnog tijela ili nekog drugog tijela koje ima javne ovlasti, može podnijeti ustavnu tužbu Ustavnom sudu.”

Članak 30.⁶

“Odlukom kojom usvaja ustavnu tužbu Ustavni će sud ukinuti pobijanu odluku i vratiti predmet na ponovni postupak.”

PRIGOVORI

1. Podnositelj zahtjeva prigovara na temelju članka 1. Protokola br. 1 samog i zajedno s člankom 14. Konvencije, da je odluka o smanjenju njegove vojne mirovine diskriminirajuća u odnosu na njega te da je povrijedila njegovo pravo na vlasništvo.

2. Podnositelj zahtjeva nadalje prigovara da je postupak povodom njegove ustavne tužbe trajao nerazumno dugo.

3. Podnositelj zahtjeva prigovara i tome da Ustavni sud nije odlučio o njegovoj ustavnoj tužbi nego da je samo obustavio postupak zbog donošenja novog zakona.

PRAVO

1. Podnositelj zahtjeva prigovara da je odluka o smanjenju njegove vojne mirovine povrijedila njegovo pravo na vlasništvo iz članka 1. Protokola br. 1, te da je diskriminirajuća u odnosu na njega, protivno članku 14. Konvencije.

Članak 1. Protokola br. 1 glasi kako slijedi:

“Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u

ili drugih tijela koje imaju javne ovlasti povrijeđeno jedno od Ustavom utvrđenih sloboda i prava čovjeka i građanina.”, op.prev.

⁶ Prijevod s engleskog. Izvorno, članak 30. glasi: “Odlukom kojom se usvaja tužba ukida se osporeni akt kojim je povrijeđeno ustavno pravo i vraća nadležnom organu na ponovni postupak.”, op.prev.

skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

Članak 14. Konvencije glasi kako slijedi:

“Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost.“

a) Vlada prvo tvrdi da je dio zahtjeva koji se odnosi na događaje koji su se dogodili prije 5. studenog 1997., kad je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku, izvan nadležnosti Suda *ratione temporis*.

S tim u vezi Sud podsjeća da je Hrvatska priznala nadležnost Suda da zaprima zahtjeve “od svake osobe, nevladine organizacije ili skupine pojedinaca koji tvrde da su žrtve povrede od strane Hrvatske prava priznatih Konvencijom, koja povreda je počinjena bilo kojim činom, odlukom ili događajem koji se dogodio nakon 5. studenog 1997. godine”. Prema članku 6. Protokola br. 11 ovo ograničenje ostat će na snazi u odnosu na nadležnost suda prema Protokolu. Slijedi da razdoblje koje sud treba razmotriti počinje 5. studenog 1997. godine.

Glede činjeničnog stanja ovog predmeta, sud podsjeća da je mirovina podnositelja zahtjeva smanjena već 1992. godine. No, on je donesene odluke pobijao pred Ustavnim sudom, pozivajući se u biti na pitanja koja su sada pred ovim Sudom. Ustavni sud nije odlučio u predmetu podnositelja zahtjeva do veljače 1998., dakle dosta nakon što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku. U takvim okolnostima Sud ne nalazi da je spriječen *ratione temporis* ispitati podnesene prigovore, te u skladu s tim odbacuje prigovor Vlade u tom pogledu.

b) Vlada nadalje tvrdi da je ovaj zahtjev nesukladan *ratione personae* s odredbama Konvencije jer je Republika Hrvatska nastavila isplaćivati mirovinu podnositelja zahtjeva nakon što su prestale isplate iz Saveznog mirovinskog fonda u Beogradu. Stoga da podnositelj zahtjeva nije žrtva nikakve povrede prava zajamčenih Konvencijom, budući da je primao mirovinu bez prekida.

Sud podsjeća da je prema njegovoj stalnoj sudskoj praksi, zahtjev nesukladan *ratione personae* s odredbama Konvencije u slučaju kad je podnesen protiv države koja nije stranka Konvencije, ili protiv privatne osobe ili kad podnositelj zahtjeva ne dokaže da bi mogao biti žrtvom povrede prava iz Konvencije.

Sud, međutim, primjećuje, da je ovaj zahtjev podnesen protiv države koja je ratificirala Konvenciju i protiv odluke državnih vlasti da smanje mirovinu podnositelja zahtjeva. Nadalje, podnositelj zahtjeva može tvrditi da je žrtva povrede prava zajamčenih Konvencijom jer navodi kako činjenica da mu je smanjena mirovina predstavlja povredu članka 1. Protokola br. 1.

Stoga prigovor nesukladnosti zahtjeva *ratione personae* treba odbaciti.

(c) Glede biti prigovora podnesenog na temelju članka 1. Protokola br. 1 u svezi s člankom 14. Konvencije, Vlada poziva sud da taj dio zahtjeva, kao očito neosnovan,

proglasi nedopuštenim. U tom pogledu navode da je bivša Europska komisija za ljudska prava razlikovala mirovinski sustav u kojem su uplaćivani individualni doprinosi i sustav koji se temelji na solidarnosti u kojem nema veze između uplaćenih doprinosa i kasnijih mirovina. Samo su na temelju prvog sustava osnovana neka imovinska prava, dok drugi sustav ne jamči nikakve isplate određenog iznosa mirovine, nego samo očekivanje mirovine pri čemu njezin iznos ovisi o uvjetima koji prevladavaju u trenutku isplata.

U ovom predmetu Vlada nadalje tvrdi da je pravo podnositelja zahtjeva na mirovinu priznato u specifičnom mirovinskom sustavu oficira JNA. Republika Hrvatska je, nakon raspada bivše Jugoslavije, utvrdila mirovinu podnositelja zahtjeva u iznosu od 63.22% od iznosa koji je primio u prosincu 1991. godine. No, imovinska prava podnositelja zahtjeva nisu povrijeđena smanjenjem njegove mirovine jer nikada nije bio član niti jednom mirovinskog sustava u Hrvatskoj i nikada nije platio nikakav doprinos u hrvatski mirovinski sustav. Mirovina podnositelja zahtjeva temelji se na načelu solidarnosti jer ne postoji izravna veza između doprinosa uplaćivanih u fond u Beogradu i isplata njegove mirovine u Hrvatskoj.

Nadalje, države uživaju dosta veliku slobodu procjene u uređivanju svoje socijalne politike, te Hrvatska nema prema međunarodnom pravu nikakvu obvezu prema bivšim oficirima JNA osigurati im iznos mirovine koji su primali iz Saveznog mirovinskog fonda.

U odnosu na navodnu povredu članka 14. Konvencije, Vlada tvrdi da je jedino pitanje jesu li zakoni koji su poslužili kao temelj za smanjenje mirovine podnositelja zahtjeva bili diskriminirajući. Vlada navodi da nisu jer ne diskriminiraju protiv podnositelja zahtjeva ni po kojem osnovu. Mirovine svih bivših oficira JNA uređene su na isti način. Uz to, Vlada ističe da članak 14. nije neovisan, nego se na njega može pozivati samo u svezi s nekim materijalnim člankom Konvencije. Budući da se pravo na mirovinu u specifičnim okolnostima ovog predmeta ne može smatrati imovinskim pravom to ne može biti nikakve povrede članka 14. Konvencije, imajući na umu da on nije autonoman.

Podnositelj zahtjeva tvrdi da je Republika Hrvatska preuzela prava i obveze bivše Jugoslavije te da je stoga obvezna isplatiti njegovu mirovinu u istom iznosu kako je bila utvrđena i plaćana od strane bivšeg jugoslavenskog Saveznog mirovinskog fonda.

Glede povrede članka 14., podnositelj zahtjeva tvrdi da su smanjujući samo mirovine bivših oficira JNA hrvatske vlasti diskriminirale protiv te kategorije građana⁷.

Glede okolnosti ovoga predmeta, Sud podsjeća da su se ista pitanja postavila i u predmetu *Janković v. Croatia* (vidi *Janković v. Croatia* (dec.), br. 43440/98, ECHR 2000-X) u kojem je Sud smatrao da se, iako je mirovina podnositelja zahtjeva smanjena, ne može reći da je inferiorna mirovinama svih drugih kategorija umirovljenika u Hrvatskoj. Podnositelj zahtjeva samo je izgubio neke povlastice koje su mu prije dane kao vojnom oficiru države koja više ne postoji.

Nadalje, Sud je smatrao da smanjenje mirovina oficira bivše Jugoslavenske narodne armije od strane hrvatskih vlasti predstavlja metodu integracije ovih mirovina u opći mirovinski sustav Hrvatske (vidi *mutatis mutandis, Schwengel v. Germany*

⁷ eng. "citizens", riječ koja se prevodi kao "državljanin", ali i kao "građanin".

(dec.) no. 52442, 2. ožujak 2000. neobjavljena). Sud je također smatrao da države uživaju dosta široku slobodu procjene u uređivanju svoje socijalne politike. To se također primjenjuje i na specifičan kontekst raspada biše Jugoslavije i u odnosu na osobe kojima je bivša država dodijelila posebne povlastice, kao, na primjer, pripadnicima vojske bivše države, osobito u svjetlu činjenice da su se sve od siječnja 1973. godine svi doprinosi u mirovinski fond oficira Jugoslavenske narodne armije uplaćivali u savezni fond u Beogradu, koji, s obzirom da nije došlo do bilo kakvog sporazuma o sukcesiji države, nije podijeljen između država sljednica. Sud je primijetio da je u predmetu Janković v. Croatia, odlukom Mirovinskog fonda, Područnog ureda Pula od 12. prosinca 1992. godine, g. Janković, kao i podnositelj u ovom predmetu, izgubio određeni postotak svoje mirovine. Sud je nadalje utvrdio da je g. Janković, ipak, zadržao sva prava pripadajuća uz njegovu redovnu mirovinu prema općem mirovinskom sustavu. Stoga je sud smatrao da su novčana prava g. Jankovića, koja proizlaze iz doprinosa uplaćenih u njegov mirovinski sustav, ostala ista. U takvim okolnostima Sud nije smatrao da je povrijeđeno pravo g. Jankovića da dobiva naknade iz mirovinskog sustava, na način protivan članku 1. Protokola br. 1., osobito zato što gubitak određenog postotka njegove mirovine nije doveo do smanjenja biti njegovih mirovinskih prava. Sud nije smatrao ni da je oduzimanje dijela mirovine g. Jankoviću predstavljalo diskriminaciju protivnu članku 14. Konvencije (vidi naprijed navedenog Janković v. Croatia).

Sud ne vidi nikakav razlog da odstupi od svoje odluke donesene u predmetu Janković v. Croatia.

Slijedi da je ovaj dio zahtjeva očito neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije, te ga treba odbaciti kao nedopušten, prema članku 35., stavku 4.

2. Podnositelj zahtjeva nadalje prigovara da je duljina postupka pred Ustavnim sudom prekoračila razumno vrijeme. Sud će ispitati ovaj prigovor na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije, čiji mjerodavni dio glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo da.....sud....u razumnom roku ispita njegov slučaj “

Vlada poziva Sud da ovaj dio zahtjeva proglasi nedopuštenim kao očito neosnovan, u smislu članka 35. Konvencije.

Sud podsjeća da se razumnost duljine postupka treba ocjenjivati u svjetlu osobitih okolnosti predmeta, time da se uzima u obzir kriterije iznesene u sudskoj praksi Suda, osobito složenost predmeta, ponašanje podnositelja zahtjeva te ponašanje nadležnih vlasti, kao i važnost predmeta spora za podnositelja zahtjeva (vidi presudu Sussman v. Germany od 16. rujna 1996. godine, *Reports* 1996-IV, str. 1172-73, st. 48., presude Pammel and Probstmeier v. Germany od 1. srpnja 1997. godine, *Reports* 1997-IV, stavci 60. i 55. i *Gast and Popp v. Germany*, br. 29357/95, stavak 70., ECHR 2000-II).

Sud nadalje primjećuje da je razdoblje koje treba uzeti u obzir nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku, dakle nakon 5. studenog 1997. godine, tri mjeseca. U trenutku ratifikacije postupak je trajao tri godine, pet mjeseci i pet dana.

Ponašanje podnositelja zahtjeva nije dovelo do nikakvog odugovlačenja postupka.

Glede ponašanja Ustavnog suda, Sud podjseća da, kao što je više puta smatrao, članak 6. stavak 1. nameće državama ugovornicima dužnost organizirati svoje sudske sustave na takav način da njihovi sudovi mogu ispuniti svaki od zahtjeva iz tog članka, uključujući i obvezu raspravljati o predmetu u razumnom roku.

Iako se ova obveza primjenjuje i na Ustavni sud, ona se ne može tumačiti na isti način kao za redovni sud. Njegova uloga čuvara Ustava može učiniti osobito potrebnim da Ustavni sud uzme u obzir razmatranja različita od samog vremenskog slijeda po kojem su predmeti stavljeni na popis, kao što su na primjer priroda predmeta i njegova važnost u političkom i socijalnom smislu. Nadalje, iako članak 6. zahtjeva da sudski postupak bude ekspeditivan, on također naglašava općenitije načelo pravilnog pravosuđenja (vidi naprijed citiranu presudu Sussmann, str. 1174, stavci 55.-57, naprijed citiranu Gast and Popp, st. 75., i naprijed citiranu Janković).

U ovom predmetu Sud nalazi da se čini razumnim što je Ustavni sud spojio sve predmete kako bi dobio sveobuhvatan uvid u pravna pitanja nastala preuzimanjem mirovinskih prava oficira bivše Jugoslavenske narodne armije u opći mirovinski sustav Hrvatske (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed navedenu presudu Sussman, st. 59., naprijed navedenu Gast and Popp, st. 76. i naprijed navedenu Janković).

Sud isto tako primjećuje da se u ovom predmetu radilo o složenim pravnim pitanjima u vezi s obvezama Hrvatske prema umirovljenim oficirima Jugoslavenske narodne armije u specifičnom kontekstu raspada bivše Jugoslavije, time da nije zaključen sporazum o sukcesiji države.

U svjetlu okolnosti ovoga predmeta, osobito činjenice da je postupak trajao samo tri mjeseca nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku, Sud nalazi da se ta odgoda ne čini dovoljno bitnom a da bi duljina postupka pred Ustavnim sudom prekoračila "razumni rok" u smislu članka 6., stavka 1. (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed navedenu Gast and Popp, st. 81., i naprijed navedenu Janković).

Slijedi da je ovaj prigovor očito neosnovan te ga treba odbiti u skladu s člankom 35., stavicama 3. i 4. Konvencije.

2. Podnositelj zahtjeva nadalje prigovara da Ustavni sud nije odlučio o njegovoj ustavnoj tužbi kojom je pobijao odluke upravnih tijela i Upravnog suda o smanjenju njegove vojne mirovine. Sud će ovaj prigovor ispitati na temelju članka 6. Konvencije, čiji mjerodavni dio glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo da.....sud....u razumnom roku ispita njegov slučaj “

Vlada tvrdi da predmet u postupku obustavljenom odlukom Ustavnog suda od 4. veljače 1998. godine nisu bila ustavna prava i slobode podnositelja zahtjeva, već apstraktna ocjena ustavnosti pobijanog zakona. No, budući da je 1. siječnja 1999. godine stupio na snagu novi zakon koji uređuje mirovinska prava svih hrvatskih građana, uključujući i oficire bivše JNA, Ustavni sud nije imao nikakvog drugog izbora nego obustaviti taj postupak na temelju članka 27. Zakona o Ustavnom sudu iz 1991. godine.

Podnositelj zahtjeva tvrdi da domaće vlasti nikada nisu pravilno ispitale njegove zahtjeve.

Sud je u predmetu Golder smatrao da bi postupovna jamstva navedena u članku 6. glede pravičnosti, javnosti i ekspeditivnosti bila besmislena kad ne bi bilo zaštite preduvjeta za uživanje tih jamstava, dakle zaštite pristupa sudu. Sud je to utvrdio kao inherentni vid osiguranja zapisanih u članku 6., pozivajući se na načela vladavine prava i izbjegavanja arbitrarne ovlasti, a što je u pozadini velikog dijela Konvencije (vidi presudu Golder v. the United Kingdom od 21. veljače 1975., Serija A, br. 18, str. 13-18, stavci 28.-36.).

No, ovo pravo nije apsolutno. Na njega se mogu odnositi legitimna ograničenja, na primjer, zakonski rokovi, osiguranje za naloge za isplatu troškova, propisi koji se tiču maloljetnika i mentalno bolesnih osoba (vidi presudu Stubbings and Others v. the United Kingdom od 22. listopada 1996. Reports 1996-IV, str. 1502-3, stavci 51-52., presudu Tolstoy Miloslavsky v. the United Kingdom od 13. srpnja 1995., Serija A br. 316-B, str. 80-81, stavci 62-67, naprijed citiranu presudu Golder, str. 19, stavak 39.). U donošenju takvih propisa države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene, no na Sudu je konačna odluka o poštivanju zahtjeva Konvencije. Kad je pojedincu ograničen pristup bilo na temelju zakona ili u stvarnosti, Sud će ispitati je li nametnuto ograničenje umanjilo bit prava i osobito je li težilo legitimnom cilju i je li postojao razuman odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želio postići (vidi presudu Ashingdane v. the United Kingdom od 28. svibnja 1985., Serija A, br. 93, str. 24-25, st. 57., presudu Fayed v. the United Kingdom od 21. rujna 1994., Serija A br. 294-B, str. 49-50, st. 65. i F.E. . France, br. 38292/97, str. 3349, st. 44, Reports 1998-VIII).

Sud nadalje podjseća da članak 6. st. 1. ne jamči pravo na pokretanju postupka pred Ustavnim sudom. No ipak, od države ugovornice koja uvede mogućnost pobijanja ustavnosti odluka nižih sudova može se tražiti da osobama unutar svoje nadležnosti osigura da pred Ustavnim sudom uživaju temeljna jamstva iz članka 6. (vidi *mutatis mutandis*, osobito presudu Delcourt v. Belgium od 17. siječnja 1970., Serija A, br. 11, str. 14-15, st. 25 i naprijed citiranu presudu Tolstoy Miloslavsky, str. 79, st. 59.).

No, način primjene članka 6. na postupak pred Ustavnim sudom ovisi o posebnim značajkama dotičnog postupka. Mora se uzeti u obzir ukupnost postupka u domaćem pravnom poretku i uloga Ustavnog suda u njemu (vidi, *mutatis mutandis* presudu Monnell and Morris v. the United Kingdom od 2. ožujka 1987., Serija A, br. 115, st. 22., para. 56.).

Sud je potpuno svjestan posebne uloge i položaja Ustavnog suda, čiji je zadatak osigurati da se zakonodavne, izvršne i sudske vlasti pridržavaju Ustava i koji, u onim državama koje su predvidjele pravo na individualnu tužbu, pruža dodatnu pravnu zaštitu građanima na nacionalnoj razini u pogledu njihovih temeljnih prava zajamčenih Ustavom (vidi naprijed citiranu presudu Sussmann, str. 1171, st. 37).

Nije zadatak Suda zamijeniti nadležne hrvatske vlasti u određivanju najprikladnije politike za rad Ustavnog suda. Zadatak je Suda ispitati, na temelju Konvencije, odluke koje su te vlasti donijele u vršenju svoje ovlasti procjene (vidi, osobito naprijed spomenutu presudu Fayed, str. 55, stavak 81. i, *mutatis mutandis*

presudu *Edwards v. the United Kingdom* od 16. prosinca 1992., Serija A br. 247-B, str. 34-35, para 34.). Stoga će se ograničiti na ispitivanje specifičnih pitanja koja su pred njim (vidi također presudu *Philis v. Greece* od 27. kolovoza 1991., Serija A, br. 209, str. 21, st. 61.).

Podnositelj zahtjeva u ovom predmetu tvrdi da ga je oduka Ustavnog suda kojom je obustavljen postupak povodom njegove ustavne tužbe, u kojoj je tvrdio da mu je povrijeđeno njegovo pravo na vlasništvo i da je protiv njega izvršena diskriminacija, lišila pristupa sudu, jer domaće vlasti nisu odgovorile na njegove zahtjeve.

Prihvaćajući da ustavna tužba nije pružila željeni pravni lijek, u tu je svrhu podnositelju zahtjeva trebalo biti na raspolaganju neki drugi oblik učinkovitog pristupa sudovima, a temeljem članka 6. st. 1. (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed navedenu presudu *Fayed*, str. 52, st. 72.).

Sud primjećuje, prvo, da podnositelj zahtjeva nije ni na koji praktičan način bio spriječen podnijeti svoje zahtjeve domaćim sudovima. Uistinu, u ovom predmetu vodio se spor pred Upravnim sudom. Upravni je sud utvrdio da su niža tijela pravilno primijenila odredbe zakona koji uređuju mirovinska prava oficira bivše JNA. On je svoju oduku temeljio na Zakonu od 31. prosinca 1991. koji je propisao da mirovine oficira bivše JNA treba utvrditi u iznosu od 63.22% od iznosa koji su primili u prosincu 1991. Nadalje, hrvatske vlasti nisu umanjile imovinska prava podnositelja zahtjeva budući da je jugoslavenski Savezni fond prestao isplaćivati njegovu mirovinu. Hrvatske su vlasti prihvatile isplatiti njegovu mirovinu prema mjerodavnim odredbama zakona koji uređuju to pitanje.

Stoga su argumenti pred tim sudom bili koncentrirani na pravna pitanja, prvenstveno na to je li odluka o smanjenju mirovine podnositelja zahtjeva bila pravno utemeljena i je li povrijedila njegovo pravo na vlasništvo.

Točno je da podnositelj zahtjeva nije mogao ostvariti to da se navodne povrede njegovih ustavnih prava i sloboda ispituju u upravnom postupku. No ipak, način na koji su ispitani zahtjevi podnositelja zahtjeva u postupku pred Upravnim sudom i na koji je osigurana sudska kontrola odluka nižih upravnih tijela mjerodavan je za ocjenu dopustivosti ograničenja mogućnosti osobe da ode na sud radi ispitivanja odluka nižih tijela, a na temelju članka 6. stavka 1.

U okolnostima ovog predmeta Sud nalazi da podnositelj zahtjeva ne može tvrditi da je bio lišen bilo kojeg prava na utvrđivanje osnovanosti svojih zahtjeva. Njegovi su zahtjevi bili pravilno i korektno ispitani u svjetlu primjenjivih domaćih pravnih načela koja se tiču upravnog postupka. Nakon što je Upravni sud donio oduku o spornim pravnim pitanjima koja su dovela u igru primjenjivost članka 6. stavka 1. Konvencije, podnositelj zahtjeva nije više mogao tvrditi da ima bilo kakvo pravo na temelju članka 6. stavka 1. na neko daljnje ispitivanje svog predmeta.

Sud nalazi da se, uzimajući u obzir ukupnost postupka, ne može reći da je činjenica da je Ustavni sud obustavio postupak povodom ustavne tužbe podnositelja zahtjeva nerazmjerno umanjila, u smislu članka 6. stavka 1., bit prava podnositelja zahtjeva na pristup sudu.

Slijedi da je ovaj prigovor očito neosnovan i da ga treba odbiti u skladu s člankom 35., stavcima 3. i 4. Konvencije.

Iz tih razloga sud jednoglasno

Proglašava zahtjev nedopuštenim.

Vincent Berger
tajnik

Georg Ress
predsjednik